

Un oligopoli sense fuites

El mercat nuclear de l'estat espanyol és reduïdíssim: vuit centrals que són gestionades per quatre empreses, dues de les quals –Endesa, amb el 47,5%, i Iberdrola, amb el 43,4%– copen el 91% de la propietat. Les altres mercantils amb interessos nuclears són Unión Fenosa –amb el 7,1%– i Hidrocarbó, amb un testimonial 1,9%. A Catalunya i al País Valencià, aquest oligopoli muta directament en duopoli: Iberdrola explota Cofrents, Endesa treu profit d'Ascó I i les altres dues plantes, la d'Ascó II i Vandellòs II, són gestionades, sota la marca paraigua ANAV –Associació Nuclear Ascó-Vandellòs II–, per bé que Endesa n'és la principal adjudicatària: controla el 85% d'Ascó II i el 72% de Vandellòs II, mentre que Iberdrola posseeix la resta del capital.

Res no indica que aquest panorama canviï gaire, pròximament. Tot i que el permís de funcionament de la central de Vandellòs expira al juliol del 2010, el de Cofrents fineix el març del 2011, i el de les dues plantes d'Ascó, l'octubre del mateix any, el mercat no ofereix gaires més possibilitats. Si de cas, Unión Fenosa, a punt de ser adquirida per la catalana Gas Natural, podria optar a ampliar el camp d'acció en aquest terreny, ara com ara cenyit a participa-

Iberdrola gestiona la nuclear de Cofrents i Ascó I és controlada per Endesa. A més, ambdues companyies són copropietàries d'Ascó II i Vandellòs II. A l'estat espanyol tenen ben poca competència.

cions minoritàries a les dues centrals d'Almazán (Càceres) i a la de Trillo (Guadalajara). Fet i fet, la primacia d'Endesa a Catalunya i la d'Iberdrola al País Valencià és inqüestionable.

Ni es crea ni es destrueix, es transforma. Aquesta divisa ben bé podria aplicar-se a Endesa. En arribar per primera volta al govern espanyol, el PSOE va aplegar sota aquesta marca les diverses participacions elèctriques de l'antic grup estatal INE –Instituto Nacional de la Energía–, sobretot amb l'objectiu de plantar cara als transatlàntics del sector: Felipe González temia que les alemanyes E.ON i RWE,

la italiana Enel i Electricité de France penetraren al mercat espanyol, i trobava que aquesta era una bona manera d'aturar qualsevol anhel expansionista. Repsol al sector petroler i Endesa a l'elèctric eren els dos pilars sobre els quals el PSOE volia bastir l'economia espanyola.

Aviat van canviar de plans, però. Endesa només va ser una empresa íntegrament estatal fins el 1988, quan n'eixiren a la venda el 25% de les accions. El procés privatitzador no va aturar-se ací, sinó que va allargar-se vora una dècada: el 1997, ja sota l'executiu del PP i amb Rodolfo Martín Villa de president de l'elèctrica, Endesa va passar a ser privada del tot, i Cajamadrid, l'accionista de capçalera. Pel camí, la mercantil va ajudar la catalana Fecsa a eixir del cau en què havia caigut, tot cedint-li prop de 200 milions d'euros. Un gest que més endavant afavorí, sobre manera, l'adquisició de Fecsa per part d'Endesa.

Quedaven enrere els anys de Feliciano Fuster com a president de la companyia. Aquest mallorquí de Santa Margalida va ser l'únic responsable d'una gran empresa estatal que va sobreviure al canvi d'estadant a la Moncloa, esdevingut el 1996, per bé que acabà essent rellevat per l'ex-ministre Rodolfo Martín Villa, que en culminà la desestatalització i hi romangué com a president fins el 2002, quan Manuel Pizarro va aterrar a la companyia. Actualment, després de l'OPA llançada amb èxit per la

ve de la pàg. 21 >>>

22 de març. Ascó II. Engedada automàtica de la filtració d'emergència de la sala de control, arran d'una avaria en l'analitzador de gasos tòxics del tren A del sistema de ventilació de la sala de control.

1 d'abril. Ascó I. Desequilibri del flux neutrònic: durant 13 minuts, i arran d'una reducció automàtica de potència nuclear fins al 88% originada per l'aturada de les dues bombes del sistema de refrigeració de les bobines de l'estator de l'alternador principal.

7 d'abril. Cofrents. Prealerta d'emergència: fallada d'una vàlvula de seguretat del circuit primari de la central.

8 d'abril. Ascó I. Durant les operacions de descontaminació, i amb la ventilació de l'edifici de combustible fora de servei, s'activa el senyal d'aïllament de l'edifici de combustible del tren B per l'actuació del

transmissor de radiació.

21 d'abril. Ascó I (INES: 1). Detecció de radioactivitat al pòrtic de l'empresa de reciclatge en passar un camió de transport de material metàl·lic reciclable procedent de la central.

10 de maig. Ascó II. Aïllament de la ventilació de la sala de control arran de l'actuació de l'alarma d'alta radiació per l'activació inadequada del transmissor de radiació.

26 de maig. Vandellòs II. Durant una inspecció rutinària es detecta al cubicle W-2-5 de l'edifici de penetracions de turbina una penetració sense segellament resistent al foc.

4 de juny. Ascó I i Ascó II. Cal recalibrar els monitors de radiació de la sala de control de l'edifici de combustible i de contenció, atès que hi ha un error en el procediment utilitzat.

Ascó II. S'obre la vàlvula de seguretat de la descàrrega del sistema de control químic i volumètric durant dos minuts i la fuga supera el valor que estableixen les especificacions tècniques de funcionament.

19 de juny. Vandellòs II. Aturada no programada: s'engega el reactor per l'actuació de la protecció del transformador principal.

25 de juny. Vandellòs II. Després de l'acoblament a la xarxa, el dia abans, i mentre la planta realitza el procés d'augment de càrrega al 64,6% de potència nuclear, es trenca parcialment una vareta sensor de posició d'una vàlvula de regulació de la turbina.

26 de juny. Cofrents. Engedada de reactor: senyal d'alt flux neutrònic per tancament parcial de vàlvules de control de turbina.

28 de juny. Ascó I. S'obre la vàlvula de seguretat V14013 del tren B del sistema d'extracció de la

A l'esquerra, la seu central de la companyia elèctrica Iberdrola, a Bilbao; al costat, la seu d'Endesa, situada a Madrid.

italiana Enel i l'espanyola Acciona, exerceix de president José Manuel Entrecañales, provinent d'Acciona.

Energia basca a València. La majoria de valencians tenen contractats els serveis d'electricitat amb Iberdrola, empresa que també gestiona la planta nuclear de Cofrents des dels temps en què era coneguda per Hidroeléctrica Española.

En efecte, Hidroeléctrica (HE), nascuda el 1907, va fusionar-se el 1992 amb Iberduero –l'origen de la qual es remuntava a l'any 1944–, i esdevingué el principal competidor d'Endesa. Ínigo de Oriol, relacionat amb HE des

del 1959, va ser el president de la nova companyia fins el 2006, quan va ser substituït per Ignacio Sánchez Galán, ex-conseller delegat d'Airtel. Per bé que a l'àmbit nuclear Iberdrola és al darrere d'Endesa, el còmput general de clients a què proporciona electricitat és, si fa no fa, el mateix.

Iberdrola ha anat *in crescendo*, des que als anys 2000 i 2001 tingué converses amb Endesa per fusionar-se. El govern de José María Aznar veia amb molt bons ulls l'operació, però al remat tot se'n va anar en orri, i Iberdrola, lluny d'empetitir-se, va apostar fort per les energies renovables i les plantes gasistes.

Comptat i debatut, l'1 de gener del 2008 treballaven 5.628 persones a les plantes nuclears de Catalunya i el País Valencià, el 69% del total que s'hi dediquen a l'estat espanyol. Durant l'exercici del 2007, totes quatre van generar 363,64 metres cúbics de residus, just la meitat del global estatal. Si atenem les últimes dades de població publicades per l'INE, però, Catalunya i el País Valencià només representen el 26% de la demografia. En el camp nuclear, doncs, ni l'una ni l'altra no es poden queixar de cap dèficit.

Victor Maceda

calor residual (RHR) i després no es tanca, cosa que obliga a aïllar el tren B i a fer entrar en funcionament el tren A. Cal substituïr la vàlvula.

30 de juny. Ascó II. Reducció de potència no programada: *run-back* de la turbina per engegada de la turbobomba d'aigua d'alimentació.

Vandellòs II. Activació del sistema de protecció contra incendis per trencament en el circuit d'oli de bomba de càrrega.

1 de juliol. Cofrents. Fallada en un circuit d'una turboturбина.

4 de juliol. Cofrents. Es detecta material radioactiu dins l'emplaçament, fora de la zona radiològica. Es recull la terra afectada (uns 300 litres) i es neteja la zona.

10 juliol. Cofrents. Nova prealerta d'emergència

arran d'una fallada d'una vàlvula de seguretat del circuit primari de la central.

11 juliol. Vandellòs II. Es recull cosa d'un litre de terra contaminada del voltant del taller calent de la instal·lació (espai on es remenen peces i eines de la zona controlada). La contaminació ha estat detectada a la càrrega d'un camió pel pòrtic de sortida de vehicles de la central. Se segrega de la terra afectada una partícula radioactiva que conté cobalt 60 i manganès 54.

13 de juliol. Cofrents. Fallada d'un manòmetre al circuit de refrigeració d'una turboturбина.

25 de juliol. Cofrents. Aturada no programada del reactor per comprovar l'estat de les alimentacions elèctriques de les vàlvules de seguretat del circuit primari (vegeu 7 d'abril i 10 de juliol).

26 juliol. Ascó II. Aïllament de la ventilació de

l'edifici de combustible en haver-se activat el tren B del transmissor de radiació TR 2606.

4 agost. Ascó I. Quan la central torna al 100% de potència (després de l'aturada per a netejar partícules en zones no accessibles i de reparar un problema en una bomba d'aigua d'alimentació), i, atès que el monitor de radiació no estava ajustat a valors corresponents a operació al 100%, s'activa el senyal d'aïllament de la ventilació del recinte de contenció.

9 d'agost. Ascó I. Actuació inadequada d'un transmissor de radiació de l'edifici de combustible, que produeix el senyal per a reclamar actuació del sistema de ventilació.

24 d'agost. Vandellòs II. Prealerta d'emergència per un incendi a la zona de l'edifici de la turbina que hi ha a sota del generador elèctric principal.